Marija RUS | IN MEMORIAM

ANA ŠAŠEL
(1921-2001)

Z Anico Jalen sva bili osem let sošolki na ljubljanski klasični gimnaziji. Bila je skromna, resna, do vseh ljubezniva deklica. Ne bi navajala posameznih profesorjev. Splošna klima na tej zahtevni šoli je bila ugodna za razvoj Aničinih intelektualnih sposobnosti in za oblikovanje njenih značajskih potez. Med nama so se stkale tesnejše vezi predvsem v višjih razredih.

Maturirali sva v juniju 1940, torej v zadnji predvojni generaciji. Vendar so vsa naša gimnazijska leta zlovešče bliskavice napovedovale spopad, ki bo povzročil tudi močne družbene pretese.

Ne spomnim se, da bi se z Anico kaj več pogovarjali o izbiri študija. Šolanje na klasični gimnaziji so nama izbrali drugi, za študij klasične filologije pa sva se odločili sami, bolje rečeno, v njem sva videli naravno nadaljevanje prehojene poti.

V 16. študijski skupini na Filozofski fakulteti je bil tedaj program vnaprej načrtan. Prvi predmet - oba klasična jezika s književnostjo, drugi predmet - zgodovina starega veka s klasično arheologijo, edino tretji predmet je bilo mogoče izbirati. Z Anico sva izbrali francoski jezik, ki sva se ga učili vseh osem let na gimnaziji.

Samo prvi semester najinega študija je potekal v kraljevini Jugoslaviji. V aprilu 1941 se je začela italijanska okupacija. Nekaj mesecev navideznega miru, nato pa vse hujše grozote. Junija 1942 sva opravili tako imenovani c-izpit iz francoščine. V oktobru 1943 sva b-izpit opravljali že pod nemškim okupatorjem, ta je po koncu zimskega semestra leta 1944 zaprl ljubljansko univerzo.

V klasičnem seminarju je bilo vse to burno dogajanje opaziti le, če je prišel ali izginil kak študent. Profesor Milan Grošelj je usmerjal svoje in naše delo, kot da bi bile razmere normalne. Njegov kritični znanstveni odnos do vse študijske problematike je bil kot naročen za umirjeni, urejeni značaj Anice Jalen. V našem letniku smo ji priznavali prvo mesto. V začetku leta 1946 je z najvišjimi ocenami pri profesorju Sovretu in profesorju Grošlju opravila zadnji del diplomskega izpita. Konec aprila istega leta je dobilo službo v Bohinjski Bistrici, in sicer je na nižji gimnaziji poučevala slovenščino. Jeseni 1946 najdemo Anico na jeseniški gimnaziji, ki je - ustanovljena leta 1945 - imela tedaj samo prvi in drugi razred, torej le malo ur latinščine, pač pa poleg Anice Jalen še eno klasično filologinjo.

Jeseni 1947 so Anico Jalen premestili na ptujsko gimnazijo, šolo s skoraj osemdesetletno tradicijo. V Aničinih ptujskih letih je bila latinščina večidel neobvezni predmet s skromnim številom ur. Poleg latinščine je mlada profesorica (leta 1948 je opravila strokovni izpit) poučevala zgodovino, matematiko in francoščino.

Bivanje v mestu, ki hrani toliko ostankov stare Petovione, je poživilo Aničino zanimanje za njen drugi strokovni predmet, arheologijo. V poletnih počitnicah 1948 je sodelovala pri izkopavanju slovenskih gomil na Bledu pod vodstvom profesorja Kastelica, naslednje počitnice pa je pomagala pri izkopavanjih, ki jih je na Ptujju vodil profesor Korošec. Leta 1950 je za prvi snopič Arheološkega vestnika napisala *Poročilo o novih antičnih najdbah v Ptujju*. Poročilo vsebuje opis predmetov, ki jih je dobil ptujski muzej v letu 1949 in izvirajo večidel iz nekropole v Zgornji Hajdini. Naj tu omenim še njen krajši članek z naslovom *O rimskem obdobju na Slovenskem*, objavljen v Kroniki 2, 1954. Na Ptujju je Anica spoznala Jaroslava Šašla, ki je bil tedaj asistent na arheološkem oddelku Filozofske fakultete v Ljubljani, in poleti 1951 z njim povezala svoje življenje.

S šolskim letom 1951/52 je bila Anica premeščena na mariborsko klasično gimnazijo, katere predmetnik latinščine in grščine se je v tistem letu spet približal stanju pred letom 1941. Po več kot petih letih poučevanja je profesorica Šašlova prvikrat učila samo svoja predmeta, latinščino in zgodovino starega veka. Tisto šolsko leto je Anici skrajšala nosečnost: 29. aprila 1952 je rodila hčerko.

Jeseni 1952 je Anica Šašel prišla kot profesorica v stavbo, v katero je bila prvič stopila pri enajstih letih, na klasično gimnazijo v Ljubljani. V zbornici je našla še nekaj profesorjev iz svojih dijaških let: Južniča, Koprivo, Sivca. Ti trije uveljavljeni pisci učbenikov za latinščino so prav tedaj s

Anica Šašel

profesorjem Grošljem in štirimi gimnazijskimi praktiki pripravljali latinsko berilo za gimnazije. K sodelovanju so pritegnili mlado kolegico Šašlovo, ki je napravila kratek izbor na slovenskem ozemlju najdenih latinskih napisov in jim dodala komentar. Prispevku je dala naslov *Saxa loquuntur*.

Hoc erat in votis: lep sprejem pri kolegih, na urniku latinščina, doma družinica, ki se kljub skromnim razmeram povečuje - kaj bi hotela še več! Pa pride poleti 1958 Uradni list FLRJ: »Gimnazija bo organizirana kot šola, na kateri traja pouk štiri leta ...« Torej začetek konca klasične gimnazije!

Od osmih klasičnih filologov, ki so bili

leta 1958 med učnim osebjem klasične gimnazije, jih je pet prejelo dekret za novo, štiriletno gimnazijo, trije, med njimi Ana Šašel, pa za osnovno šolo, ki je leto kasneje dobila ime Prežihovega Voranca.

Profesorica Šašlova je bila med kolegi cenjena tudi zaradi svoje preudarnosti. Uvidela je, da postaja položaj latinščine vse bolj negotov. Že dalj časa je mislila na nov, metodično primernejši in zmanjšanemu številu ur prilagojen učbenik. V šolskem letu 1960/61 je svojo zamisel preskušala v razredu. Nastajale so lekcije učbenika *Fundamenta Latina I*, ki jih je Zavod za prosvetno-pedagoško službo v Ljubljani dal razmnožiti. Leta 1972 je bila ta razmnoženina z majhnimi spremembami natisnjena kot uradno odobren učbenik. Večkrat je bil ponatisnjen; zadnji, četrti ponatis je iz leta 1986. Profesorica Šašlova je leta 1976 pripravila drugi in naslednje leto tretji del *Fundamenta Latina*. Ti učbeniki so latinščini pomagali preživeti svinčena leta.

S šolskim letom 1962/63 je postala latinščina na osnovni šoli Prežihov Voranc neobvezni predmet. V petem razredu so formirali tako imenovane latinske paralelke, ki so imele ta predmet v rednem urniku in so učencem omogočale, da nadaljujejo pouk latinščine na gimnaziji. Leta 1975 pa je Zavod za šolstvo latinske razrede na osnovni šoli prepovedal, češ da so elitistični. Odtlej so bile ure latinščine pred rednim poukom ali po njem.

Junija 1963 se je Ana Šašel po več kot sedemnajstih letih poučevanja zaposlila kot bibliotekarka v Narodnem muzeju v Ljubljani, aprila 1974 pa na Inštitutu za arheologijo pri SAZU. Leta 1981 je bila upokojena z nazivom strokovne svetnice.

Profesorica Šašlova se je poslovlila samo od poučevanja latinščine, svojega odličnega strokovnega znanja pa ni zakopala. Usmerila ga je na področje, kjer se je začela uveljavljati že v zgodnjih petdesetih letih, v epigrafiko. Sodelovala je pri obsežni ediciji svojega moža Jaroslava: *Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMII et MCMXL repertae et editae sunt*.

Dolgoletno znanstveno sodelovanje je zakonca Šašel čedalje bolj zbliževalo, to sem opazovala ob sicer redkih obiskih na njenem domu, oazi duha sredi puščave potrošništva.

Jaroslavova bolezen in smrt leta 1988 sta omajali Aničino zdravje. Iz popolnega sožitja v dvoje je padla v osamo. Ni imela več moči, da bi se upirala odtekanju življenja, in to se je zaključilo 13. februarja 2001.

Supremum VALE, anima candida!